

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 50 »
Helyben na. nos árdva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 50 »

NAGYVÁRAD, február 25.

Nemzeti hadsereg.

Az alkotmányos korszak alkotásai közül egyet sem fogadott e nemzet oly nagy lelkesedéssel, mint a magyar honvédség felállítását. Andrassy genije nyilatkozott meg ez intézményben, az ő szerencsés keze adta meg annak első formáját. A szabadságharcz hőseit, kik megalapították a honvéd név dicsőségét, látták ujjaszületni benne. Első parancsnoka a legmagyarabb főherczeg, első minisztere maga Andrassy Gyula, a szabadságharcz egyik generálisa lett. Méltán fűzték tehát az új intézményhez a legszebb reményeket.

Most a honvédelmi tárca költségvetésének tárgyalása kapcsán indokolt kutatni, vajjon beváltak-e ezek a remények! Harmincz évvel ezelőtt a magyar honvédségben mindenki a magvát látta az önálló magyar hadseregnek, — vajjon a lefolyt harmincz év alatt fejlődött-e valamit ebben a szellemben ez az intézmény?

A honvédelmi miniszter által benyújtott költségvetés és a vele kapcsolatosan beterjesztett jelentések sajnos, nem nyújtanak semmi bizonyosságot a fejlődés és haladás mellett.

Amit a honvédelmi miniszter kért nem tagadta meg még eddig tőle a törvény-

hozás. Még az ellenzék is — ha nem bizalmi kérdés formájában vetik fel — megszokta szavazni a költségeket. Sőt ők maguk indítványozták, hogy emeljék fel azokat, hogy fejleszteni lehessen ezt az intézményt, mely szeme-fénye a nemzetnek. De a miniszter nem kér költségemelését, mert ő nem tartja szükségesnek, hogy a magyar honvédeknek ágyaik legyenek; elég nekik — az új zenekar.

Maga a költségvetés egyszerű másolása az előbbi években benyújtott előirányzatoknak. A zenekarok miatt 301 emberrel szaporították a legénység létszámát, — a tisztikarnak három évvel ezelőtt megkezdett létszámemelését folytatják az idén is, 91-et vett fel mostanra a miniszter (persze, mint az indokolás mondja, hadapródok hiányában a közös hadseregtől fogja átvenni a tiszteket, — továbbá a 10 új altiszt fizetésének és élelmezésének költségei és végre a már 1894-ben elhatározott legénységi béke-létszám emelésének foganatosítása okoznak nagyobb költség emelkedést.

Feltűnő és szomorú dolog, hogy a nyugdíjak emelésére 70,000 frt van előirányozva. Olyan sok lenne már a rokkant ennél a 30 esztendő hadseregnél? Vagy más indokok teszik szükségessé ezt a tömeges nyugdíjazást?

A honvédelmi budget vita más esztendőben élénk szokott lenni. Tavaly különösen vehemens volt, azzá tette a még mindig emlékezetes Kassics-affair és Csesznák ezredes napi parancsa, mely eltiltotta a honvédtiszteket a parlament látogatásától. A volt miniszteri tanácsos vádjai ugyan még nincsenek tisztázva, de azért nem kerültek elő. Csesznák ezredes sem ujtotta most meg tavalyi parancsát, — s így hamarosan bevégezték a vitát.

Az előbb még oly beszédes kormánypart mélységes hallgatásba merült. Egy sem tartotta érdemesnek szóvá tenni a magyar hadsereg ügyét.

A néhány ellenzéki felszólaló közül a költségvetéshez egyik sem szólt. Thaly a tűzörséget sürgette, Molnár pedig azt indítványozta, hogy a vallásosság emelésére szervezzék a honvéd-lelkézséget. Fejérvárnak egyik sem kell. S emellett pedig cinikusan kijelentette, hogy a honvédség és a közös hadsereg szelleme egy és ugyanaz, miután az emennek kiegészítő része.

Ennyire jutottunk a magyar alkotmány 31-ik esztendejében.

Szép haladás!

Andrassy és Deák szelleme úgy látszik nem örökös már nagy alkotásaik felett.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

Találkozó negyven év múlva.

Irta: SÜDI JÓZSEF.

Itt születtem én, ezen a tájon . . .

Petőfi.

Mint a Petőfi katonája, — ki ifjúságot vitt a katonasághoz s onnan öregséggel tért meg, én is negyven év előtt mint gyermek hagytam el a »Sárrétet« és mint öszültni kezdő, meglelt ember láthattam viszont; — mert hiszen e Találkozó a »Sárrétnek« szólt.

Ha a megye térképén, Okánytól egyenes irányban Nagybjomig vonalat húzunk s e vonal középpontja Csökmő, — mint a bihari Sárrét végső községe — tulsó határára Berekböszörménytől egy másikat irunk le, egyszermind meghatároztuk a bihari Sárrét egykori területét, az alsó és felső Sárrétet, mert tulajdonképpen negyven év előtt ott terült a valódi Sárrét hatalmas nádas tavai, sás, gyékény, náderdei s füzes berkeivel.

Oh hányszor jártam be a pákász lélekvesztőjén az ingoványos, lapos, zsombékos mocsárvidéket a csolnak után összeboruló nádrengetegben? csak azért, hogy lássam az őstermészet megdöbbentően csodás remekét.

Látni vélem a skepsis gunyos mosolyát, mely s ánalmasan tekint a halandóra, ki a lapos ingoványt a teremlés remekének nevezi. Pedig bevallom képtelen vagyok leírni a cso-

dás rejtelmeket, miket a Sárrét negyven év előtt még keblén rejtegetett, csupán felidézem lelkemben a Sárrétnek akkor szegénységében is gazdag poesisét s összehasonlítom a mostani kánaáni bőségben is szegény prózával.

A bihari Sárrét sok ezred éves mult után, tényleg eltűnt örökre, csak lelkünkben tűnik fel élénken a gyermek fogékony szívébe vésődött labirint, melynek titkos ki s bejáróját és szövevényes tömkelegét színről, színre láthassuk.

Ilyen képet csak középázsiaiban, az Araltó környéke mutathat még, a Sir Amú-Daria del-tái közt.

Itt-ott, — mint a magas Tátrában — még látható a »rét« nyoma, — a hajdani Dunatenger maradványa, — a tenger azonban rég lefolyt a Vaskapun, a visszamaradt láp és mocsárvidék is eltűnt már, de negyven év előtt még szakadatlan láncolatban terjedt a fenetebá meghatározott területen lápos ingovány szigetei, berkei, különleges állat és növényvilágával, sőt mondható: sajátlagos emberi lakosságával egyetemben.

Ma már azonban alig akad hirmondója is a daru, kócsag, pelikán s egyéb vízi szárnyasok ezreinek, pedig néha, — árvizekkel — a hatyú is fel kereste a Sárrétet, mely ilyenkor mérföldekre terjedő tó képét mutatta.

Talán legnagyobb szerűbbé vált természetes pompája ápril hó vége és május el-jén, midőn a lápi növényzet zöld alapon teljes virágpompáját tárta ki, a rejtekeibe hatoló ember előtt.

Van-e perzsa sah, kinek Szirász leányai által szőtt, hasonló szőnyege lehetne? Egy ilyen időszakba, alig lehettem több 10 évesnél — Tar-

soly István uramnak, ki csász volt a pusztán egyetlen fatörzsből vájt ladikon jártam be a »Csáfort«, mely Kenéz hajdan Kinizs — Nyésta és Komádi határai csücskét képezi s pár száz ölnyire haladva a nád és gyékény között, a láp tisztása közelében, — ettől alig egy méternyi nádas által elválasztva — állapodtunk meg; az élénk táruól idyll 40 év mulla is oly élénken van előttem, mintha csak tegnap játszó-dott volna el előttem.

Egy valóságos amphitheatrum, egy náddal kerített, tojásdad félhold alak, mint egy 8—900 négyzetöglől sik viz, a félkör metszetén többször zsombék s ezek mindegyikén egy-két madárfészek, némelyik már üres, egyik — másik még ülve liba, rucza, szárcsa, kocsag, gém stb. által.

A tisztáson ezer és ezer apró liba, rucza, szárcsa fókák uszkáltak a gondos mamák felügyelete alatt, ami nem látszott feleslegesnek, mert a rétisas, — a sárréti ember nyelvén »herjóka«, — bár elég magasán, de ott koválygott az Amphitheatrum felett.

Pár evezőcsapás s mi a tisztáson siklotunk a szinpad, — a fészkes zsombékok elé.

A legnagyobb ellenség, — az ember — megjelenése egy percz alatt megtisztította a vizsikut úgy az apró, mint a nagyobb madaraktól s ki a viz alatt, ki felette úszva, — sőt a vizitűk a vizen futva — rohantak a mendedék nyújtó náderdőbe, mi pedig, ugyanezen a fészkes csoport felé.

A szárcsa, a tojásukából félig kibujt fiatal fészkeről a vízbe menekült, de a liba, csak félre állva várta a támadást.

Én egy ruczafészek kifosztására ugrottam

Február 26.

Ma van hetedik esztendeje annak, hogy Csáky Albin gróf kibocsátotta szomorú hirre vergődött elkeresztelési rendeletét, mely mint egy hegyről legördülő hólavina közvetlen okozója volt az egyházpolitikai u. n. reform törvényjavaslatoknak és az azok által támasztott kulturharcsnak, melynek hullámai oly magasra csaptak s mely némely tekintetben még most sem simul el. Az elkeresztelési rendelet azóta visszavonatot, de az általa okozott felekezeti harc, mely Magyarország 900 éves keresztény alapját igyekszik porba dönteni, mint örlő szűrágia, az gyengíti ezt a fundamentumot, de megtörni nem tudja. Azóta törvénynyé vált a kötelező polgári házasság, az állami anyakönyvvezetés a felekezetenkülsőség stb. melyek mind egytől egyig a katolikus vallás meggyöngyítésére voltak irányozva, de éppen annak ártanak legkevesebbet, míg a protestáns, az izraelita vallást egymásután támadják meg a nazarénus és a »Szabad Izrael« szektái. A katolikusok pedig felruházva lethargiajukból félezer kath. együletet alapítottak, rövid fél évtized alatt s a statisztika szerint az ő sorakait legkevésbé bontják meg az új törvények.

Ki mivel vétkezik, az által bűnhődik. — A kath. vallás ellen irányzott támadás, mely egy még helyes jogi alappal sem bíró rendeletből keletkezett, azokat támadta meg tehát legjobban, kiknek kedvéért az hozva lett. Az új anyakönyvek a protestáns lelkészek jövedelmét annyira megcsorbitották, hogy egyik egyházkerület a másik után fordul segélyért az államhoz. A protestánsok éppen úgy folytatták az elkereszteléseket, mint a katolikusok, tehát nem használt semmit az ő védelmükre hozott rendelet de eredményezte a kath. öntudat felébredését, mely napról-napra növekszik s mindjobban növeli a revízió csiráit.

A kvóta felemelése ellen.

Zemplénmegye törvényhatósági bizottsága tegnap tartotta Molnár Isván főispán elnöke alatt évnegyedes rendes közgyűlését. A borhamisítás ellen való védekezés ügyének tárgyalásánál a közgyűlés nagy helyeslése közt hangsúlyozta a főispán, hogy míg a törvény a borhamisítóval nem mint büntény elkövető emberrel fog elbánni, addig a hegyaljai szőlőrekonstrukcióba fektett nagy tőke jövedelme-

zése nem lesz biztosítva. — Hevesmegye átiratát a kvótafelemelés ellen a főispán Kovács Gábor, Meczner Gyula és Meczner Béla felszólalása után a közgyűlés egyhangulag magáévá tette, de a megye ez ügyben önállóan akarván eljárni, Meczner Gyula indítványára külön feliratot is intéz az országgyűlés mindkét házához. — Szeged törvényhatósága ma délutáni rendes közgyűlésében tárgyalta Hevesmegyének a kvótafelemelés elleni köriratát. Az ellenzék Polczner Jenő orsz. képviselő vezetése alatt hosszas vitát kezdett, de a közgyűlés a köriratot egyszerűen tudomásul vette, azzal a kijelentéssel, hogy teljes bizalommal van a kormányiránt a tekintetben, hogy a közösi kvótának megállapításánál az ország érdekeit megfogja óvni. — A képviselőház kérvényi bizottsága e hónap 26-án veszi tárgyalás alá az országgyűléshez benyújtott feliratok és kérvények harmadik sorjegyzékét, melyben Heves és Somogy vármegyéknek a kvóta-felemelés ellen tiltakozó feliratai is benne foglaltnak. A bizottság egy estilap értesítése szerint nem fog belemenni a kérvények érdemleges tárgyalásába, hanem azokat a házszabályok 195. §-ára való hivatkozással, úgy intézi el, hogy egyszerűen tudomásul venni javasolja, azzal a megokolással, hogy a kérvények első sorjegyzékének 26-iki népgyűlésnek a kvóta ügyében beadott kérvényére már határozott a Ház és pedig úgy, hogy kiadatik az alakítandó kvótabizottságnak.

Az adótisztek fizetésjavítási mozgalmá.

A képviselőház tagjait a választókerületekben levő adóhivatalok személyzete fölkerlte a hathatós támogatására ama memorandumoknak, melyet előléptetési és javadalmazási viszonyaik javítása tárgyában a pénzügyminiszter elé terjesztettek s amelyben egyebek közt azt kéri, hogy a IX-ik díjosztályba sorozott pénztárnokok és ellenőrök külön rangsorba osztassanak; hogy a X-ik díjosztályba jelenleg az ellenőrök közé sorozott segédek onnan kiválasszassanak; hogy a véglegesített adóhivatali tiszték egy része a X-ik díjosztályba soroztassék, a többi pedig egyenlően osztassék föl a XI-ik díjosztály három fizetési fokozatában; hogy a lakáspénzek városok szerinti osztályozása a viszonyoknak megfelelően rendeztessék; hogy az adóhivatali főtisztek részére hat, a tiszték részére négy heti szabadságidő szabályrendeletileg biztosítassék stb. — A fölkerlt képviselők közül többen érintkeznek már ez ügyben a pénzügyminiszterrel s azt a felvilágosi-

tást nyerték tőle, hogy a memorandumban foglaltak egy része már meg van valósítva, egy része pedig a miniszter nézete szerint nem teljesíthető. Ez ügyben a pénzügyminiszter, mint halljuk, részletesebben is nyilatkozni fog a pénzügyi tárca-költségvetés tárgyalásának rendjén.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

B u d a p e s t, február 23.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Lakatos, Eszterházy, Molnár. A kormány részéről jelen van. Bánffy.

Szilágyi Dezső nyitotta meg a mai ülést s ő tette meg az elnöki bejelentéseket. Napirend előtt Polónyi Géza válaszolt Rosenberg Gyula tegnapi személyes támadására. Az osztrák érdekek védelmével vádolta őt Rosenberg; hogy ki védi az osztrák érdekeket, ki fog tenni a kvóta a tárgyalásán.

A honvédelmi tárca költségvetése.

Azután hozzáfogtak a honvédelmi költségvetéshez. Szerb György előadó ismertette a költségvetést s ajánlotta a Háznak elfogadásra.

Utána Komjáthy Béla szölt a költségvetéshez. Az ország a honvédséget teljes egyértelműséggel, lelkesedéssel fogadta fölállításakor. Nem volt még honvédelmi miniszterünk, a ki bárhol és bármikor előadta volna a honvédség rendeltetését, célját, hogy legalább tudtuk volna, mire szavazzuk meg a nagy költségeket. Mert azt látjuk, hogy a honvédség szervezetében, szellemében nem a nemzet célja az irányító. Fölállította a nemzet a honvédséget, hogy csirája legyen az önálló magyar hadseregnek s nem azért a kicsinyes célért, hogy a közös hadseregnek legyen kiegészítő része. S az »intéző körök« nemzet aspirációt arra használtak föl, hogy a honvédség megerősítésének ürve alatt a véderőt szaporítsák, az ujonczmegajánlást kicsalják a nemzettől. Ő csak olyan honvédségért tud lelkesedni, a mely az önálló magyar hadsereg alapja, de ezért a honvédségért, a mely a közös hadsereg önállóság nélkül való része, lelkesedni nem tud. Nem adnak neki sem tüzértséget, sem olyan jó anyagot, mint a közös hadseregnek. Nem adják, mert bizalmatlanok a nemzet iránt, mert félnek az ország elszakításától. Pedig inkább nekünk van okunk bizalmatlanoknak lenni Ausztria iránt, mely a beolvastás politikájáról ma sem mondott le. Ne beszéljenek különben a honvédség haladásáról sem annak

ki a ladikból, de a ruczamama szó szoros értelmében nekem ugrott s szárnyaival homlokot ütött, én hanyatt a vízbe zuhantam, honnan Tarsoly uram halászott ki, hogy ha lucskosan is, de épen számolhasson el velem szegény jó anyámnak, kinek eszéágában sem volt az én kirándulásom.

Tizenhárom év mulva, — a felsősárréten laktomban — sajnáltam, hogy Tarsoly uram nem késett még néhány perczezel.

Valóban jól tett volna velem!

A vadliba, rucza, szalonka stb. ezer és ezer számban hemzsegett a zombékos birodalomban s estenként másodperczeke elfogta a gágogva, hápogva és süvöltve húzó madár-raj, a tele holdat is.

Nagyobb tisztásokon csak vizet és eget lát az ember a nádtól kerített területen s valóban olyan érzéssel telik el lelke, mint a tengeren, de szelidebb s elbűvölő az érzés a csendes, hullámtalan, lassan rengő víztükrön, mely lélekvesztőnkön is teljes biztonságot nyújt.

Hová lett a nádrengeteg, a kályha nagyságu zombék, — biztos tanyája a vízi szárnyasoknak — és a lilium, vízi bürü és a nymphea thermalisra emlékeztető egyéb lápi növény? és hova lett a czölöpkorszakra emlékeztető s lápokon és vizeken uralkodó ősi emberfaj, ki mindenét a lápon szerezte be? épp oly kezdetleges eszközök segítségével, mint sok ezred év előtti elődje, a czölöpkori ember — Negy-

ven év előtt még a szigony, tapogató, a vész, varsa és tör divott a Sárréti ember kezében.

Érdekes volt a törtetés, mely eszköz egyetlen zsineggel ívvé hajlított pálczából állott, s a vízi csapatokban helyzetetett el, hol éjjel az elnyújtott nyakal uszkáló, rucza, begyével elütve a peczelt, az iv kiugrott s a hurok a rucza nyakát az iv végéhez szoritotta.

Megesett hogy a törtető pákászt pár száz lépésnyire követte a parton ölalkodó róka s az már rég aludt kunyhójában midőn ezt a fuldokló rucza vergődése nyomra vezette és a hajnalban megjelenő párásznak csak a ruczanyal esett zsákmányául de a rucza többi porlandó rétein egy-egy róka család lakmározott.

A pákásznép bölcsőjét házát, kerítését, tüzelőjét sőt koporsóját is a rétet adta illetőleg a nád melyből pár kévét kitanítva abka fektette a hullát, s korevesszővel néhány helyen átkötte ezen hevenyészett koparrában tette örök nyugalomra hallottját.

Aeréből szerezte leginkább élelmét is majd nem az egész éven át mint, hal, csik, rák tojás vízi madarak és sokszor sárhagyma mely különben olyan izü mint a legjobb spanyolbagyma. Pénzt kapott a daru és kocsag tolból stb.

A nádvágás télen történt ilyenkor léket vágott a munkás a jegen s a lég után kapkodó halakat nádvágójával kikapva a tóparton, nádból rakott tűz zsádnokába dobta hol az pár perc alatt megsült. Soha fejedelmi konyhá-

ról jobb izü hal ki nem került mint az így sült.

Néhány év előtt Liptóme gyében nagy társasággal halasztam pisztrángra s ott bemutattam a sárrét delikatessét a pernyében sült halat.

A legfinyasabb hölgyek ki fagyhatatlanak váltak annak dicéretében s alig győztem primitív konyhaművészetemmel kielégíteni a méltóságos gérmandukat.

A szigetek, fűz és reketyebokrok helyén ma mindenütt tanya áll, — a berket járó ősi alak helyett a modern gazdasági eszközökkel felfegyverkezett, anyagi és szellemi jobblétnak örvendő egriultur nép honol.

A szegénységben gazdag — költészet helyett, a — költészetben szegény, — gazdag próza terjeng a hajdani lápok felett. Az egyben, egyenes erkölcsök helyett, a speculatio és földre éhes emberi ész igyekszik vagyont, vagyona halmozni s azzal embertársát leigázni. Szóval a hajdani Sárréten egyfelül a paraszt arisztokratia, másfelül a paraszt proletáriatus növekszik ellenállhatatlanul.

Te pedig Sárrét, maholnap csak földrajz: fogalom leszel s unokáinak azt fogják mondani, de furcsa emberek voltak a mi nagyapáink ezt a száraz, szikes vidéket hogy is tudhatták elnevezni Sárrétnek, mikor alig van víz még a Körös és a Berettyóban is?!

utánna, hogy 1891-ben a bánfi-hunyadi hadgyakorlatokon oly elítélően nyilatkoztak róla. A honvédség nem felel meg annak a czélnak, a melyért a nemzet alkotta s ezért nem szavazza meg a költségvetést. (Helyeslés a szelsőbalon.)

Molnár János apát elsomorodva konstatálja, hogy bakáink és huszáraink tulontul sokakat káromkodnak. Polónyi egyszer azt mondta, hogy imádsággal a bajokon nem lehet segíteni. Hát igenis — lehet. A huszárok és bakák erkölcsét megjavíthatnák azzal, ha buzgóbban oktatnák őket vallásosságra. De a honvédségnek még katonai papja sincsen. Kéri a honvédelmi minisztert, hogy a honvédséget lássa el papsággal. A költségvetést elfogadja.

Benyovszky Sándor gróf a honvédségnek tüzéséggel és műszaki csapattal való ellátását sürgeti. A költségvetést nem fogadja el.

Major Ferencz azt kívánja, hogy a honvéd-legénységet jobban oktassák ki a közegészségügy elemeiben, a csendőrséget pedig lássák el a rögtön való segélynyújtás eszközeivel.

Thaly Kálmán egyetért Molnár apáttal abban, hogy a káromkodásról le kell szoktatni a katonát, nemcsak a közembert, hanem a generálist is, mert bizony az is megereszt néha egy-egy kacskari ngósat. A vallást jó eszköznek találja, csak ne tiszta katolikus vallásos szertartást értsenek alatta. A katonaságnál csak a katolikusok, zsidók és mohamedánok vallásos szertartását respektálják. A protestánsokat leterdeltetni kényszerítik az imádságnál, bezzeg a bosnyák mohamedánokat nem kényszerítik arra; azok kedvéért megváltoztatták a szabályokat. Pedig vannak tiszta protestáns magyar ezredek. A költségvetést nem fogadja el.

Az elnök a vitát bezárja.

Fejérváry Géza báró konstatálja, hogy tulajdonképpen a költségvetést meg nem támadták. Komjáthy sem a költségvetést támadta meg. Az ő praemissája, a melyből kiindul, téves. A mikor a honvédséget 1868-ban megalapították, a nemzet többségének czélja nem az volt, hogy a honvédség a külön hadsereg alapja legyen, hanem, hogy a honvédség a közös hadsereg kiegészítő része legyen. (!) Amaz csak a kisebbség óhaja volt. Benyovszkynek azt feleli, hogy a honvédség mozgósítás idején el van látva tüzéséggel és pedig magyar tüzéséggel.

Thaly Kálmán: De nem magyarul vezénylik!

Fejérváry báró: Méltóztassék elhinni, hogy az az ágyu, akár magyarul, akár németül vezénylik, csak egy irányba lő. (Nagy derűtség.) A közös hadsereg éppen úgy a mienk, mint a honvédség és annak is, ennek is csak egy szelleme: a kötelesség szelleme. A míg ő miniszteri székben ül, addig ne számítsanak arra, hogy ellenzéki velleitások menjenek a honvédségbe.

Hangok: Mi az az ellenzéki velleitás?

Fejérváry báró: Az nagyon tág fogalom. (Zajos derűtség. Igazat ad Molnár apátnak, hogy a hogy huszárok sűrűn káromkodnak, de ezt orvosolni nem a katonaságnál, hanem ott-hon kell és pedig éppen Molnár apátnak, a helyett, hogy politizálnának. (Tetszés.) Thaly-nak felelve, hivatkozik arra, hogy Cronwell is letérdeltette protestáns csapatait. A katona, ha kommandó úgy szól, hát letérdel. Azért katona. (Derűtség.)

Thaly: Gusztáv Adolf nem térdeltetett, még is megverte a németet.

Fejérváry báró: A költségvetést senki sem támadta meg és így sok megokolás nélkül kéri annak elfogadását. (Tetszés a jobboldalon.)

A többség költségvetést általánosságban elfogadja.

A részleteknél Thaly Kálmán, a mikor a honvéd-menedékház került szoba, második menedékház állítását indítványozta.

Pár perc múlva a jobboldal éljenzése közt jelentette az elnök, hogy a költségvetést a Ház részleteiben is elfogadta. A jegyző lemorzsolta vita nélkül az összes tételeket.

A honvédelmi miniszter jelentéseinek Pichler Győző a hadmentességi díj kivetését kifogásolta, a mely kifogását igazolja az is, hogy a hadmentességi díj ötnyolczadrésze bíróságok-

ból folyik be. Ezenkívül több fölszólalás nem volt.

Az elnök alig háromnegyed egykor bezárta az ülést és a holnapi ülés napirendjére a *valás és közoktatásügyi* költségvetést tüzte ki.

Ily gyorsan még sohasem tárgyalták le a honvédelmi költségvetést. Az általános vita a részletessel együtt csak fél ülést töltött be.

Az aradi vértanuk megkegyelmeztetése.

Egyik szenzációkra vadászó fővárosi napiap, a »Budapesti Napló« néhány nappal ezelőtt Ábrányi Kornéltól azt a hihetetlenül hangzó hirt közölte, hogy a felség egy nappal az aradi gyásznappal előtt az aradi várparancsnokhoz futárt küldött, aki kegyelmet hozott az elítélteknek, de a parancsnok — ki figyelmeztetve lett a levél tartalmára, csak a 13 vértanu kivégeztetése után bontotta fel a levelet. Hogy eddig nem sült ki e dolog oka abban a körülményben keresendő, hogy a parancsnok mélységes hallgatást parancsolt a futárnak.

A »Budapesti Napló« megkérdezte e dolog felől szabadságharcunknak még élő klasszikus tanuit, akik közül Gergey és Szapáry István valószínűnek tartják a megkegyelmeztetést. Azonban Máriaassy altábornagynak a »Magyarország« tegnapi számában megjelent közleménye a kellő értékére szállítja le ezt a kezdettől fogva hihetetlennek tartott hirt.

Október 4-én — írja Máriaassy altábornagy — a következő dolog történt, a miről nekem személyes tudomásom van. Lent voltam a kazamatákban, mikor egyik tisztársam tudatta velünk, hogy egy kurir érkezett a várba Haynautól, ki általános kegyelmet hozott. Ezt a kurirt igenis láttam, de csak futólag, mert mikor odaérkeztem, hol a foglyokkal beszélgettem, már menőfélben volt. De annyit magam is hallottam tőle, hogy kegyelmet hozott. Ennek öröme az este nagy öröm és áldomás volt a foglyok között. Még az asszonyokat is behívtuk, hogy örömről részesei legyenek.

Azt is megtudtuk, hogy a 13 tábornoknak másnap, október 5-én, fogják az ítéletét publikálni. Reményemmel eltelve, bizó lélekkel vártuk a másnapi virradatot s 10 órakor tömegesen mentünk az ítélet-publikálásra rendelt épület felé.

Az első balsejtés akkor fogott el bennünket, mikor nem akartak beereszteni az épületbe. Kínos perczek teltek el, végre kinyílt a kapu s az abból kitóduló osztrák tisztek röviden tudatták velünk, hogy odabent halálbüntetést publikáltak mind a 13 tábornoknak.

Az a kurir tehát, kiről ismételtelen szó volt, maga sem tudta, hogy mit tartalmaznak a lepecsételt iratok, melyeket Haynautól Komáromból, nem pedig Bécsből a császártól hozott.

Ezt ő maga is megmondotta, könnyes szemekkel és a végsőig elkeseredve.

Nyomban a szomorú értesülés után, engedelmel kértünk tőben, hogy a másnap bitón kivégzendő bajtársainktól elbucszhassunk.

Ugy déltájt lehetett, mikor Dessevffy tábornok czellájába léptem. A tábornok éppen bucsulevelet irt feleségének, ki később nőm lett. Én még mindig biztam a kegyelemben s igyekeztem ezt a reménységemet az ő lelkébe is átplántálni. Dessevffy mosolygott s úgy tett, mintha osztoznék reményemben.

Onnan Aulichhoz mentem, ki nyugodtan sétált fel s alá cz ellájában. Bene is reményt igyekeztem éleszteni a kegyelem iránt. De itt kárba vesztett fáradságom. Aulich csak mosolygott biztató szavaimra s ennyit mondott:

— Ugy látom, ön nem ismeri az osztrákokat . . .

Még Damjanichot akartam meglátogatni, de oda már nem eresztettek.

Ez a valóság, a többi nézetem szerint csak kombináció. Arról szó sem lehet, hogy az uralkodó, ha kegyelmet akart küldeni, azt direkt a szubalternus aradi várparancsnokhoz,

ne pedig egyenesen Haynauhoz küldötte volna. Ha azonban, a miről tudomásom nincs, okt. 5-én Haynauhoz Komáromba csakugyan érkezett futár kegyelemmel, az az Aradon október 6-án reggel kivégezettek nézve ugyis későn jött volna s legfőlebb Batthány Lajos gróf és társai kivégeztetését akadályozhatta volna meg Pesten, ha a futár egész éjjel váltót lovakon hozta volna a pardont.

De a kegyelemhozatal ténye ellen világosan szól az a körülmény is, hogy okt. 6-ika után még egyre-másra történtek kivégzések. Okt. 17-én vagy 19-én lőtték föbe Aradon Kazinczy tábornokot s ugyanott végezték ki jóval okt. 6-ika után Hauck bécsi katonatisztet. Minket is később ítéltek halálra.

Howiger várparancsnok hirtelen halála után Thun altábornagy lett az aradi várparancsnok. Bécsből jöven, ő már tudta, hogy odafent Haynau vérengzéseit visszatetszést keltek. Ez időtájt kezdődött sorsunk jobbra fordulása. Thun altábornagy s különösen angyalszívű felesége nagy érdeklődést tanusítottak a fogoly magyar tisztek sorsa iránt. Mert Haynau még nem elégelte meg a vért s adlatusától, Zuzán altábornagytól sürgős levél érkezett az aradi várparancsnokhoz, melyben a törzstisztek halálos ítéletének rögtön való felterjesztését kérte.

Thun altábornagy azonban azzal válaszolt a sürgetésre, hogy magához hívatta a 3 auditort s meghagyta nekik, hogy a mennyire csak lehet, huzzák-halaszszák a dolgot. Itt ugyanis arról volt szó, hogy egyszerre olyan 50—60 ezredest s törzstisztet végezzenek ki, a kik már tényleg voltak halálra ítélve.

Ez a tömeges maszkirózás, ugy látszik, mégis aggodalmat ébresztett a bécsi körökben. És ezt Thun altábornagy meg is akadályozta az által, hogy az ítéletek felterjesztését mindaddig huzta, halasztotta, míg ő felsége kegyéből a halálítéletek végrehajtása be lett szüntetve.

Sötét bün.

Bünbarlang a város közepén.

— Saját tudósítónktól. —

Van Nagyváradon, az Uri utca és Szaniszló utca között fekvő »Nyomda« sikátorban egy bünbarlang, melynél a leggyalázatosabb büntények folynak le. Legujabban olyan dolgok jöttek felszínre melyek a leghajmeresztőbb rémregényekbe is beleillenek.

A város legnépesebb vidékein előkelő közönség othona közelében van ezen bünbarlang, melyhez hasonló, London, vagy Páris külvárosának legelhagyatottabb részeiben is alig léteznek.

Tudósítónk a következőket írja az itt lefolyt esetekről:

Az előzmények.

Közöltük annak idején, hogy egy szerencsétlenné tett fiatal ember feljelentette ezt a helyiséget a rendőrségnél, mely hivatalból kötelesség szerüleg hozzáfogott »Augias« istálójának takarításához s ennek köszönhető, hogy a további események is felszínre kerültek.

Ugyanis a rendőrség három itt levő hölgyet eltolonczoltatott egy kivételével, ki nagyváradi illetőségű.

Ezt az egyet Kis Mariskának hívják s időközben kórházba került. Ettől a naptól kezdve a rendőrség, éber figyelemmel kísérte ezt a bünös hajlékot.

Egy feljelentés.

Körülbelül egy hónapig minden csendben volt. A kórházban levő nő egy levelet küldött hajdani háziasszonyának, melyben jelzi, hogy nemsokára felgyógyul s ismét elakarja foglalni régi lakását.

Az asszonya, kit Ulip Kis Máriaának hívnak tagadó választ küldött.

Tegnap a kórházból kikerült nő megjelent a rendőrségnél, lerántotta a leplett a piszokról, a felgyúlt ocsmány szemétről s borzalmas és erkölcstelen tények kerültek felszínre.

Gyermek gyilkosok.

Egy szerencsétlen fiatal nő *Kozák Teréz*, Pestről Nagyváradra jött egy év előtt s a vasútnál találkozott Ulip Kis Máriával. *Ez a boldog állapotban levő nőt egy sötét bűn elkövetésére bírta.* Minden nap megjelent a gonosztevő lakásán, ki az előjelekből ítélve s mint a vizsgálat folyamán valószínűleg kiderült, *járatossággal bír az ilyen dologban.*

A leány *Berger Dániel*hez beállott szolgáltni s ezen időben Ulip Kis Mária lakásán élő gyermeket szült.

A természet gyorsítása, vagy erőszak játszott-e közre, még nem derült ki, de a gyermek pár felőrai élet után meghalt.

Az elásott hulla.

A szegény gyermek hulláját a bűnös nő édes anyja *Rácz Juliána* rongyokba burkolva kivitte a temetőbe és elásta az árok parton. *Rácz Juliána súlyos büntényekért négyszer volt büntetve, úgy szintén büntetett előéletű a leánya is.*

A rendőrség megindította a vizsgálatot az iránt is, — súlyos gyanu folytán — hogy vajon nemez a két gonosztevő nő működött közre a nyár folyamán a Körösben talált két gyermek meggyilkolásánál is.

Az anya vallomása.

Kozák Teréz, Sarkadi József rendőrbiztos előtt, ki a vizsgálatot példás erélyvel vezeti, sirva ismerte be bűnös voltát s gyermeke említésekor mindig hangos zokogásban tört ki.

Vallomása teljesen megegyezik a feljelentő előadásával. Mindössze 20 éves s mint előadja, egész határozottan nem tudta, hogy a bűnt elkövette.

A czinkosok.

Ulip Kis Mária és édes anyja tagadták tettüket.

Csodálatos hidegvérrel felelnek a rendőrbiztos kérdéseire, nevetnek a szerintök csak rágalom számba menő vádon, ámbár *négy tanu igazolja annak elkövetését.*

Teljesen megromlott, kitanult egyének, kikben nyoma sincs a jóérzéknek s a lelkiismeret furdalásának. Ulip Kiss Máriánál, e bűnös szerekből egész patika van. *Rácz Juliána*, ki egy öreg 70 éves ránczos képű töpörödött asszony, fokról-fokra kezdi tettét beismerni, mert tulajdonképpen leánya a főczinkos.

Leánya megmarad hiábavaló tagadása mellett.

A hulla exhumálása.

Az elfogott bűnösöket lezárták s ma folytatni fogják a vizsgálatot.

Délelőtt az elásott hullát felássák és orvosrendőri vizsgálatot tartanak fellette.

A bűnbarlangban házmotózást rendeltek el, egyes felvilágosító tények végett.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Márczius 1. Megyei közigazgatási ülés, d. e. 10 órákor.
- 2. Sebes-Körös társulat közgyűlése d. u. 3 órákor.
  - 4. Közigazgatási ülés a városházán, d. u. 3 órákor.
  - 10. Németh Sándor sajtópöre dr. Péchy Károly ellen.
  - 11. Városi közgyűlés d. u. 8 órákor.
  - 17. Katonai lóvadász Nagyváradon.
  - 19. Megyei gyűlés, d. e. 9 órákor.

* **Az új kanonok beiktatása.** A nagyváradai I. szert. káptalan nemrég ki-nevezett érdemes új tagja: *Bognár István* kanonok ur ma, pénteken a gyorsvonattal érkezik Nagyváradra. A kanonoki beiktatása holnap, szombaton délelőtt fél 10 órákor a szokott ünnepségek mellett megy végbe a székesegyházban.

* **Kitüntetés.** Ő Felsége *Terbóczy István* honvédelmi miniszteriumi osztálytanácsosnak, buzgó szolgálata elismerésül a harmadosztályú vaskorona rendet díjmentesen adományozta.

* **Kinevezés.** A király *Bényey Gyula* derecskei járásbírósi albirót a técsői járásbíróshoz járásbíróvá nevezte ki.

* **Ülések a vármegyén.** Biharvármegye közközházi választmánya, február hó 26-án délelőtt ülést tart, a melyen több fontos ügyet tárgyalnak. — Hétfőn, márczius hó 1-én pedig a megyei közigazgatási bizottság tart ülést, délelőtt 10 órákor.

* **A vidéki hírlapírók szövetsége javára** közel ezer forintot jövedelmezett a tegnapielőtti fényes sikertű hangversenyestély. Az estély anyagi eredményét, valamint a felülfizetések kimutatását később hozzuk nyilvánosságra *Láng József* pénztáros jelentése után. Annait egyébként már most jelezhetünk, hogy az estély páratlan sikerén felbuzdulva, a hírlapírók május, vagy június hónapban ismét nagy mulatság rendezését vették tervbe. Érdekes színlelőadást terveznek, a melynek befejezése után külön vonat viszi ki a közönséget a majálisra. A mi buzgóságunkat elismerésével és áldozatkészségével honorálja a közönség. Ujjában ismét pártoló tagjai lettek a »Vidéki hírlapírók szövetségének:

Nátafalussy Kornél tankerületi kir. főigazgató.

Balázsházy Bertalan.

Gróf Vass György.

Nadányi Jenő földbirtokos és

Politzer Leo.

Az »*Eleven Ujság*« mely egyik érdekessége volt a tegnapielőtti hangversenynek, nyomtatásban is megjelent a szereplők arczképeivel ellátva és bármely dohánytözsdeben vagy a helyi lapok kézbesítőinél 10 krajczárért kaphatók.

* **A katolicizmus Krétában.** Azon 200.000 keresztény közt, kik jelenleg Krétában tartózkodnak, alig van 1000 olyan, kik római katolikusok; ezek is a nagyobb városokban: Káneában, Kandiában és Rethymnoban laknak. Mikor Velence 1204-ben Byzantól elfoglalta a szigetet, tizenegy püspökséget alapítottak. Kandia érseki székhelylyé lett. Föltehető tehát, hogy akkoriban a sziget egész lakossága katolikus volt. 1669 után azonban, mikor Kréta a törökök hatalmába került, a latin szertartású püspökök a misszionáriusokkal együtt elhagyták a szigetet, melyet ezután a keleti szakadár papság a schizmának hódított meg. IX Pius Pápa kandiái püspökséget mint a smyrnai érsekség helynökségét, 1874-ben ismét helyreállította. Ezt a püspökséget jelenleg Pater Angelo di s. Giovanni Rotondo kapuczinus-anya vezeti. Kivüle még hat pap él a szigeten szertartásán és öt világi testvér. Latin szertartású plebánia csak három van: Káneában, Kandiában és Rethymnoban: Sitiában misszióállomás van. A katolikus templomok száma 3, az iskoláké 6 az utóbbiakat 200 gyermek látogatja. A szent Józsefről nevezett nővéreknek Káneában árvaházuk van, ugyancsak ezek a nővérek számra nézve heten, ápolják a betegeket is egy kicsi kórházban. Az apácák nemzetiségükre nézve mind francziák, míg a kapuczinusok olaszok.

* **A város két fontos ügye.** Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága tegnap délután két érdekes ügyben tanácskozott. Jelen voltak:

Dus László, Tóth Márton, Kunyhóssy János, dr. Hoványi Gyula, Szokoly Tamás, dr. Váradi Zsigmond bizottsági tagok; továbbá külön meghívottak: Papp János tanácsos, Busch Dávid főmérnök és Szántó Lajos közgyám. Az első tárgy a város vagyoni viszonyait érinti. A betét szerkesztésnél ugyanis Nagyvárad város némely ingatlanait mások tulajdonul telekönyvezték. A főügyész annak idején ez ellen bejelentéssel élt, de első fokban és a kir. táblán is a rendes perre elutasították a várost. A tanács véleményét kér a szakbizottságtól, hogy pereljen-e s minő kilátás van a per kiemenetelére. — A szakbizottság azt véleményezi, hogy a város rendszeres per útján érvényesítse a telekkönyvi kiigazítást s a persze nézve a közgyűlés lesz kinyerendő.

A másik ügyet már egyszer tárgyalta a szakbizottság, de adatok beszerzése mostanra halasztotta a vélemény adást, Guttman Bélának nagybátyja *Stern József* még ezelőt 25 évvel végrendeletig biztosított 5000 frtot oly képen, hogy a Guttman Bélának 20 éves korában a »Grashand« biztosító intézet 5000 frtot fizet ki. A biztosítási díj évenkénti fizetéséről szintén gondoskodott s annak teljesítésével a másfél százezer frt hagyatékot kezelő gyámokat bizta meg. Ezek azonban a biztosítási díjakat nem fizették s így a kötvény megsemmisült. Guttman Béla most már nagy kora s a városi árvaalaphól kéri az 5000 frt kifizetését, ellenkező esetben bepereli a várost. Az ügyet véleményezés végett kiadta a tanács a szakbizottságnak. Az ülésen jelenlevők hosszasan vitatták az ügyet s végre is azt véleményezik a tanácsnak, hogy bizza az ügyet bírói döntésre.

* **Az országos régészeti társulat közgyűlésén** dr. Récesy Viktor »Pannonhalma tövében elterülő Pannonia nevű« római köztség emlékről és ásatásairól szölt. A fölolvadó azon adatokból indult ki, melyek már régibb római emlékeket és leleteket mutattak Pannonhalma aljában. Azután bővebben szölt saját kutatásairól és legújabb ásatásainak meglepő sikereiről. Római föliratos sírkövek, katonai elbocsátó-diploma, két nagy épület alapfalai fűtőszervezettel és vízvezetékkel elrendezve, római légiók bélyegeivel ellátott téglák, fűtőcsövek, római fegyverek és egyéb szerszámok mindannyi jutalma az ásatásnak. Ezeket előadó részben valójukban, részben rajzban mutatta be.

* **Panasz a telefon ellen.** A telefonvezeték tulajdonosának kötelessége folytonosan ellenőrizni, hogy a vezetékek tartói, oszlopai el ne romoljanak annyira, miszerint kárt okozhasson a személy és vagyonban. A hozzánk érkezett panasz szerint e tekintetben a nagyváradai telefon tulajdonosa nem jár el kellő figyelemmel. Így történt aztán az az eset, hogy V.-Velenczén, Erzsébet-utcán az egyik telefon oszlop annyira elavult, hogy tegnap reggel kidőlt. Szerencsére nem járt senki a közelben, mikor a hatalmas faoszlop lezuhant, csupán az egyik épületnek szakította le a csatornáját.

* **Drezdában** három napig tartó tűz pusztított a napokban, főlemészve a lutheránosok történeti nevezetességű templomát s minden felszerelést. E templom, melyet a katolikusoktól vettek el a reformáció kezdetének idejében, arról volt nevezetes, hogy e templomban tartott a Luther szerint reformált legelső isteni tisztelet. Most negyedszer égett le e templom s csak pár hónap előtt épült fel teljesen harmadik leégése után.

* **Csempész-diplomaták.** Egy madridi félhivatalos lap konstatálja, hogy a spanyol vámhivatalok csempészetten kaptak rajta több külföldi diplomatát. Spanyolországban a diplomáciai kar teljes vámentességet élvez. Utóbbi időben észrevették, hogy a madridi nagykövetségek egyrésze óriási mennyiségű külföldről be-

hozott bort komzumál. Az egyik nagykövetség több mint 10,000 liter bort hozott be csak január hónapban, de szomját ezzel, úgy látszik, még nem csillapította, mert újabb vámmentes-séget kért kilencz kis hordó bor behozatalára. Ezt ellenvetés nélkül engedélyezték, de amikor a szállítmány megérkezett, a vámhivatal konstátálta, hogy kilencz nagy, összesen 5130 litert tartalmazó boroshordó érkezett. A vámhivatal erre tovább nyomozott és állítólag rájött, hogy a diplomaták által behozott bort nem ezek fogyasztották el, hanem továbbadták borkereskedőknek és korcsmárosoknak.

* **Korcsmáros — anyakönyvvezető.** Hiába Perczel Dezső belügyminisztertől nem lehet elvitatni, hogy előrelátó ember. Legutóbb is bebizonyította ezt azzal, hogy Apátfalva borsod-megyei községbe Schäffer József korcsmárost nevezte ki anyakönyvvezetővé, feljogosítva a derék embert a házasságok megkötésére is. A bölcs belügyminiszter mindenestre úgy okoskodott, hogy a kik a korcsmában megesküsznek, ott mindjárt megtarthatják a lakodalmat is. A korcsmáros-anyakönyvvezető különben most ilyen forma szövegű czégtáblát akasztott a boltja elé:

Scheffer József

korcsmáros és anyakönyvvezető,

finom borok kimérése,

jegyves párok esketése.

* **A molnárcsalád tragédiája.** Szomoru napra virradt az elmúlt vasárnap a szepes-megyei Savnyik község fiatal molnármestere, Répás András. A garat vigan kotyogott s a két hatalmas sárospataki kő között fehér porrá zuzódott a piros buzaszem. Egyszer csak rémes sikoltás hallatszott a malomból. A kopató gép szija elkapta a molnár három éves fiát s maga köré csrvarta. Az ifju molnárné a kétségbeesés pillanatában gyermeke segítségére sietett, belekapaszkodott a szijba s a másik pillanatban már két alakatlan holttest zuhant le a gépkerék fogai közül a földre. Répás András molnármester egy darabig csak nézte-nézte véres testrészeit azoknak, a kik legkedvesebbek voltak neki a világon s azután egyszerre odakapott a fejéhez. Lezuhant a földre és meghalt. A szíve szakadt meg. A gazdátlan malom pedig csak örült tovább. Mikor üres lett a garat, a gépezet örült sebességgel kezdett forogni, tört, zuzott mindent. Mire emberek jöttek, romhalmaz volt a tragédia színtere.

* **Elgázolás.** Balogh József szalontai gazda ember elgázolt tegnap Zöldfa-utczán egy kis iskolás gyereket. Feljelentették a rendőrségnél.

* **Verekedő cigányok.** Mindennapi eset ez, de a tegnapi kivétel volt a maga nemében. A nyílt utcán veszett össze két cigány téglavető bandából s az egyik a nagybögöt törte össze, a másik pedig a hegedűt. Lakatos Sándornak hívják a hegedűst, hinek fején láthatók a nagybögő nyomai.

* **Lovarda.** Tegnap este a közönség teljesen megtöltötte a lovardát és meglepedésének minden szám után zajos tapsban adott kifejezést. Különösen feltűnt egy 9 éves kis leányka remek mutatványai lovon, továbbá két japán és szerezsen exentrikus és törpe athléta és Alexander a Jokey király, ki eddig a legügyesebb Jokey lovaglónak bizonyult. Ma nagy High-Life előadás lesz a katona zene közreműködésével és a Jokey harmadik fel-léptével. A mai előadásra a jegyeket már a délelőtti folyamán megválthatják, hogy a közönség az esteli pénztárnál tolongásnak ne legyen kitéve.

* **Uj üzlet.** Czillér Imre és társa czég alatt egy fényesen berendezett üzlet nyílt meg a Bémer tér sarkán Garaguj házban, hol mindennemű férfi divatcikkeket és rövid áruk a legszebb kivitelben és nagy választékban kaphatók, miről elég biztosítékot nyújt a fentieknek több fővárosban való működése, miért is felhívjuk olvasóink figyelmét lapunk mai számában közzétett hirdetésére.

A kolozsvári monstre-sajtóper vége.

Saját tudósítónktól.

— Harmadik nap. —

Tegnap táviratunkban már közöltük, hogy Szentmaria marosvásárhelyi törvényszéki elnök által Pálffy Mihály ügyvéd és a »Közérdek« szerkesztője ellen rágalmazás és becsületsértés miatt indított sajtóperben, a végtárgyalás harmadik napján az esküdtzék Pálffy vádlottat hat rendbeli rágalmazásban bünsősnek mondotta ki.

Vádolva voltak még A d i Árpád és S t a p j á r István nyomdászok.

A tárgyalás utolsó napjáról, táviratunk kiegészítésül még a következőket hozzuk.

Az inkriminált cikkekben Szentmaria azzal van vádolva, hogy egy alantás hivatalnokát örületbe, majd halálba kergette; az egyik szolgát szuronyok között börtönbe hurczoltatta egy elveszett pipáért; elnöki működésében igazságtalanul osztja ki a csödtömegeket.

A bizonyító iratok felolvasása után a tanukat hallgatták ki, akik igazolták a vádló eljárását s megczáfolták a hirlapi támadásokat.

A vádlott előéletére vonatkozó okmányok igen kompromittáló adatokat tartalmaznak Pálffyra nézve. Ezekből kiténik, hogy vádlottat okirathamisítás miatt az általa viselt államhivatalból kiesapták s általában 17 bünyenítő eljárást indítottak ellene, a melyek nagyrésze alól felmentették, de egyes esetekben el is marasztalták.

A bizonyítási eljárás befejezése után előbb Kozma főügyész vádbeszéde jött, majd R á d l Ödön nagyváradi ügyvéd, a magánvádló tartotta meg klasszikus szépségű vádbeszédét, a melyben jellemezte azokat a durva támadásokat, a mikkel elsőrendű vádlott üldözte Szentmaris elnököt. A beszéd óriási hatást keltett.

Utánna T u t s e k, az első rendű vádlott: Pálffy Mihály vódője mondta el ügyes védőbeszédét, majd a másik két vádlott képviselőtlen Fenyvesy Soma terjesztette elő a védelmet.

A replikák és duplikák után az esküdtzék visszavonult. Összesen 60 kérdést terjesztett az elnök az esküdtzék elé, a mi nagyon meglehezítette az esküdtzék gyors működését.

Az esküdtzék három órai tanácskozás után Pálffy Mihályt hat rendbeli rágalmazásban v é t k e s n e k m o n d t a k i. A másik két vádlottat pedig f e l m e n t e t t e.

A törvényszék ítélet hozatalra visszavonult. Éjjel 12 órakor hirdette ki a törvényszék a határozatot, a mely szerint Pálffy Mihályt négy havi fogházra, 200 frt pénzbüntetésre és a költségek megfizetésére ítélte.

I R O D A L O M.

Elmebetegügy, iszakosok menedékhelyei és védekezés a tüdővész ellen.

Ily czim alatt jelent meg egy kis kötet, mely dr. Niedermann Gyula és dr. chyzer Kornélnak külföldi tanulmányutjáról tett jelentésüket tartalmazza a m. kir. belügyminiszter urhoz.

A jelentésből látszik, hogy a művelt nyugaton sokkal nagyobb az *elmebetegintézetek* száma, mint nálunk; s most a jelentésű orvosok ami elmebetegintézeteket védelmökbe veszik, mégis úgy látszik, hogy ami kisebb tébolydánk — nagyon is rászorulnak a védelemre. Külföldön egyre jobban hódít azon rendszer, hogy a szelidebb elmebetegeket jóraváló családoknál helyezik el és munkára fog-

ják. Az a módszer, mely még csaknem általános divatban van, hogy a kisebb elmebetegeket a nagyobb betegek közé, vagy éppen külön kamrába zárják s téllenségre kárhoztatják: úgy a lélektan, mint az elmeokortan szempontjából menthetetlen hiba.

Érdekesek továbbá külföldön az *iszakosok menhelyei*. Igen sok szerencsétlen embert, aki az alcoholismusnak áldozatul esik, meg lehetne menteni kellő erkölcsi neveléssel és testi gyógykezeléssel. Külföldön az ilyeneket természetesen saját beleegyezésükkel gyógyintézetben helyezik el, ahol a kezelés ideje alatt szigorú felügyelet alatt állanak. Fő dolog a szeszese italtól való teljes tartózkodás 4—12 hónapig. A külföld effajta műintézetei nagy súlyt fektetnek az erkölcsi eszközökre; azért többé kevésbé *valóságos alapon* igyekeznek a megromlott akaratra hatni.

A híres francia *Sulpetriérről* nem valami hízegőleg nyilatkozik a jelentés. Úgy látszik, hogy e nagy elmebetegintézet, úgy berendezésében, mint módszerében már kissé elmaradt a kor haladásától.

Orvosokra nézve igen tanulságos e jelentés. De még a laikus közönség is sok érdekes adattal ismerkedik meg belőle.

EGYESÜLETEK.

A nagyváradi sakkör megnyitása.

Tegnap történt meg a sakkör helyiségének felavatása, mely alkalommal díszes, előkelő társaság gyűlt egybe az Alacs és Ritter féle czukrázda külön helyiségében, hol a sakkör minden tekintetben megfelelő kellemes otthonra talált.

Jelen voltak: dr. Beöthy László főispán, Balázsházy Bertalan, Szász Ágoston, dr. Hoványi Gyula, Huzella Gyula, Hoványi Géza, Urban Adolf, dr. Várady Zsigmond, Meskó Boldizsár, dr. Fekete József, gróf Vass György, dr. Kis Dénes, Grabiuszky Zsigmond, Szücs Dezső, Farkas Izidor, Gerő Armin, ifj. Rimánóczy Kálmán, Winkler Lajos, Szücs Izsó, Váradi Manó, Adorján Emil, Halász Lajos, Söfler Gyula, dr. Szőlősi Ernő, Geher Lambert, Geher Hubert, Niedermann Antal, Geztási Ödön, dr. Komlós József, Peiser Károly, Kurecsku István, Petoy János,

Szász Ágoston elnök szép megnyitója után, Gesztési Ödön, a sakkör titkára egy játszmat váltott egyik játékosal, anélkül, hogy a táblára nézett volna. Az ellenfél huzásait kikiáltották, mire a sarokba vonult vakon játszó szintén bediktálta a saját huzásait. Az egész produkció tartott egy óráig s vége az lett, hogy a vakon játszó két lépéses mattot jelentett be, mely után a kibiczek nagyserege megéjlenezte a bámulatos memoriára valló mutatványt.

Ezután Niedermann Antal a sakkör könyvtárosa játszott egyidejűleg 5 játszmat ellen s gyors tempóban, erőyes huzások után, az öt játszmatból 4-et megnyert s egyet döntetlenné tett. A simultan játékosnak sokan gratuláltak érdekes produkciójáért.

A klub helyisége most már a nap bármely órájában rendelkezésre áll a tagoknak; megfelelő számú sakkátlak és ellenfelekről szintén gondoskodva van.

TANÜGY.

Látogatás az ipariskolában. Mártonffy Márton kir. tanácsos orsz. iparoktatási főigazgató R a g á n y János iskolai elnök kíséretében S z ü t s Izsó igazg. kalauzolása mellett febr. 24-én meglátogatta a helybeli ipariskolát. Megtekintette az intézet új berendezéseit, tüzetesen megvizsgálta az egész ügymenetet mely annyira megnyerte tetszését, hogy az ügykezelési iratok mindenikéből minta gyanánt egy példányt rendelt az orsz. főigazgatói irodára részére beküldeni. — Az iskolalátogatás pontosságától, az igazolatlan mulasztások fokozatos csökkenéséről közvetlen tapasztalatokat szerezvén az ipartestület jelenlevő képviselői előtt őszinte elismerését fejezte ki a testület tevékenysége fölött, mely az igazgató nehéz munkáját nem megbénítani, hanem azon a lehető-

ségig könnyíteni törekszik. Az egyes osztályokban tapasztalt rend, a tanulók előmenetele és fegyelmzése, különösen pedig az egész intézmény czéltudatos vezetése, a szakirányzat tapintatos keresztülvitele fölötti megelégedésének nemcsak élénken adott kifejezést, hanem az igazgatót új állásában további fokozatos tevékenységre buzdítva, kilátásba helyezte a továbbképző tanfolyamnak az állammal leendő erősebb támogatását.

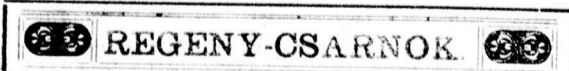
Igazságszolgáltatás.

Egy mandarin válópöre Budapesten. Hogy a mennyei birodalomban kötött házasságok sem mindig boldogok, arról tanuságot szolgáltat az a válópör, amelyet tegnapielőtt indítottak a budapesti törvényszéknél. Faragó Ödön mandarin hazánkba, a kínai birodalom vámhivatalának főigazgatója, 1890-ben elvette Zsarkó Hajnalkát, egy szegedi földbirtokos híres szép leányát s a lakodalom után néhány nappal feleségével visszautazott új hazájába, Kinába. A fiatal házaspár boldog családi életet élt hat esztendeig, amely idő alatt két gyermekük is született a messze idegenben. Faragónak szerződése értelmében minden hatodik esztendőben egy esztendei szabadság jár, amelyet rendszerint Magyarországon szokott eltölteni. Házassága óta most telt le az első hat esztendei ctyklus s Faragó családjával szabadságra ment. Eljött Budapestre s a Kossuth Lajos-utcában fényes lakást rendezett be magának. De alig, hogy kipihente a hosszú ut fáradalmait, megbomlott a családi békéje, s válópört indított a felesége ellen. A keresetben elmondja, hogy a felesége tizenöt esztendő volt, amikor vele Szegeden először találkozott. Huszonnégy órai ismeretség után oltárhoz vezette a fiatal, tapasztalatlan asszonyt, aki örömet követte őt a mennyei birodalomba. Ott eleintén meglehetősen békeségből éltek. A fiatal asszonynak tetszett az egzotikus ország s büszkeséggel töltötte el férjének előkelő állása miniszter rezidenci méltósága. De a mint hazajött Magyarországra, kijelentette, hogy többé nem tér vissza Kinába. Meg is szakította nyomban férjével a közös családi életet s külön lakást bérelt magának. Ezért kéri Faragó a házasság fölbontását s mivel legutóljára Budapesten laktak együtt, az ide való törvényszéknél indította meg a válópört. Az első békéltetői tárgyalás a jövő héten lesz, amelyre a törvényszék magukat a házasságot is megidézte.

A Csajági bankja. A »magyar gazdák bankbizományi részvénytársaság« igazgatóját, Csajági Lajost, tudvalevőleg az a baleset érte, hogy többszörös csalásért, okirathamisításért és sikkasztásért letartóztatták. Csajági egész községet juttatott koldusbotra. Jelzőlogkölesön nőket közvetített a paraszt gazdáknak s a pénzt elsikkasztotta. A veszedelmes ember bünpörében márczius 22-én lesz a végtárgyalás.

A plébános sajtópöre. A »Herkó Péter« című éleztap nemrégiben kifigurázta Zoványi Mihály volt eszaki, most iméli plébánost s a többi között olyan adomát is kockáztatott, mintha a plébános a templomi kelyhekkel vásárt üzne. Zoványi ezért sajtópört indított Matkovics Lajos, a Herkó Péter munkatársa, az inkriminált cikk szerzője ellen. Az esküdszék tegnap délután tárgyalta a panaszt.

A sajtó tárgyalás folyamán a »Herkó Péter« szerkesztője kijelentette, hogy tréfa volt az egész közlemény, minden személyes el nélkül. Zoványi plébános a vádat visszavonta, de őket felmentették.

Rab-szerelem.

Francia regény.

9.

Azután össze ránczolta szemöldökét mutató ujját felemelte s a remegő szerencsétlen Griottenak erősen szeméi közé nézve így szólt. Vigyázzon magára hazugságokat mond nekem. Azt hiszem ön is az auberivei

fogházból való honnan bucsuvétel nélkül eltávozott.

Azután ülőhelyéről gyorsan felpattanva néhány lépést hátrált. Griotte zavarában szintén felállt.

Ne nézzen úgy reám mintha elakarna nyelni mondá a leány végig nézve pillantásaival Griotteot kinek arca elkomorult. Nem félek magától hiszen csak egyet kell kiáltanom, hogy segítségemre siessen valaki az itt dolgozó munkások közül.

Ne kiáltson mondá Griotte tompa hangon inkább elmondom a való igazságot.

Igen a fogházból szöktem meg de azért ne féljen tőlem. Senkinek sem akarok rosszat önnök ép úgy nem mint másnak. Kérem az egekre ne áruljon el.

Azután pár szóval gyorsan előadta történetét anélkül hogy elhallgatta volna az előtte való nap történeteket.

Beszélt a börtönbe uralkodó szokásokról az örök durva bánásmódjáról s megmutatta kezén a nehéz munkának nyomait.

Az elbeszélés alatt Norine lassankint közelebb ment hozzá s végre leült a föben. Növekvő érdeklődéssel hallgatta Griotte nyomorának elbeszélését fekete szeméi hol könnyekkel teltek meg hol fellobbantak a sok méltatlanság hallatára. Megfogta a szökött rab egyik kezét s ellágyulva szemlélte az örök kegyetlenkedésének nyomait.

A vadak! kiáltá s ütötték önt?

Hány éves maga?

Tizenhat leszek.

Mint én. S megszökött?

Nagyon jól tette én így is tettem volna a maga helyzetébe. S most mit fog csinálni.

Griotte azt mondá hogy csak attól fél, hogy elfogják mert akkor rettenetesen megbüntetik. Elakart rejtőzni nappal az erdőben s éjjel akart utazni mindaddig míg csak jó messzire nem lesz a fogháztól. Akkor majd keresni fog foglalkozást valamely gyárban.

Nagyon erős vagyok mondá karját mutogatva könnyen megszerezhetem mindennapi kenyereimet. Nem irtózom a munkától.

Norine gondolkozni kezdett. Amint a föben hevert melynek szálai egészen nyakáig értek s a mint ujjaival haját simitgatta szemöldökei összehúzódtak s látszott hogy valami tőri a fejét.

Várjon csak, mondá néhány percnyi gondolkodás után, remélem, hogy lehet valamit csinálni önnel. Apámnak egy idő óta terve, hogy még egy inast fogad fel s különösen most van rá szüksége, mert Champenois pár hét múlva haza megy szülő falujába. Van kedve megtanulni a cipész mesterséget.

Igen, hiszen annyi mesterséget próbáltam már meg, hogy nem fog nehezemre esni még egyet megtanulni s beleszokni.

Maga itt jól el lesz rejtve. Nagy ritkaság hogy az ember másokkal találkozik itt mint a vad-sevreur favágókkal kivéve ősszel, mikor megkezdődnek a vadászatok, de akkor mi is eltávozzunk innen. Bizonyos hogy zsendárok nem jönnek erre felé keresni magát.

Igen de felfogad-e az ön apja egy megszökött foglyot?

Ezt majd elvégzem én! mondá Norine határozott hangon s fontos arccal jöjjön csak velem s bizza rám a dolgot.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Apponyi esküvéje.

Budapest, febr. 25. (Saj. tud. táv.) Gróf Apponyi Albert márczius hó elsején délben tartja esküvőjét Bécsben, a Dietrichstein palota házi kápolnájában. A menyasszony kívánságára Szmercsányi szepesi püspök végzi az esketést. A vőlegény: gr. Apponyi és a magyar nászvendégek diszmagyarban lesznek jelen.

Az osztrák miniszterelnök gyásza.

Lemberg, febr. 25. (Saját tud. táv.) Badeni gróf osztrák miniszterelnök édes anyja ma reggel meghalt.

A krétai zavarok.

A hatalmak, úgy látszik, mégis csak békés uton, szépszerivel akarják a krétai ügyet elintézni. Hogy miként sikerül ez, bajos volna megjósolni. Az mindjebban világos, hogy Törökországtól elakarják szakítani Kréta szigetét, de éppen ebből lehet nagyobb bonyodalom.

A görög nem akarja visszavihni a haderejét s erre a törökök azzal felelnek, hogy a már is mpzgósított török csapatokat Athén elé viszik.

Az újabb távirataink a következők:

Nem lesz háboru.

London, febr. 25. (Saját tud. táv.) Goschen lord hadügyminiszter tegnap egy politikai bankett alkalmából beszédet tartott, melyben kijelentette, hogy a nagyhatalmak közös megegyezése folytán több mint bizonyos, hogy sikerülni fog a háboru kitérését megakadályozni, ha azonban valamelyik nagyhatalom az európai concertet megzavarná, úgy a katasztrófa kitérése kikerülhetetlen. Annyi bizonyos, hogy Kréta szigete többé soha török fennhatóság alá nem fog kerülni, egyébiránt e kérdésben a holnapi parlamenti ülésben Salisbury Lord és Balfour kimerítő nyilatkozatokat fognak tenni.

Törökök előnyomulása.

Budapest, febr. 25. (Saj. tud. táv.) A londoni »Standard« jelenti, hogy Konstantinápolyban a török minisztertanács elhatározta, hogy haladéktalanul megindítja a török csapatokat Athén ellen.

A felkelők támogatása.

Budapest, febr. 25. (Saj. tud. táv.) Hartepoli távirat szerint az északkeleti vasut alkalmazottai nyiltan elhatározták, hogy a felkelőket támogatni fogják.

London, febr. 25. (Saj. tud. távir.) Salisbury lord ma a nagyhatalmak megbízottjaival egy óráig értekezett.

A háboru réme.

Páris, február 25. (Saj. tud. táv.) Az »Agence Havas« jelenti, hogy a Kréta szigetén levő cousulok és tengernagyok elhatározták, miszerint Akrotiri és Hal-leppa közt fekvő vidékei a nagyhatalmak védelme alá bocsátják. A tengernagyok alá irták az okkupációra vonatkozó proklamációt, melyet holnap Kaneában szét fognak osztani. Suda-Bey-ben az összes nagyhatalmak zászlóit kitűzték. A Lalino-ban lakó keresztények beleegyeztek, hogy az összes török lakosság bántatlanul távozhassék el a községből, ha a poklamáció ellen nem fognak semmit sem tenni.

A bécsi görög diákok tüntetése.

Bécs, febr. 25. (Saj. tud. táv.) Az itteni görög diákok ma politikai tüntetést akartak rendezni, de a rendőrség a tüntető gyűlést feloszlatta. Három ifjut letartóztattak.

Kréta paczifikálása.

Bécs, febr. 25. (Saj. tud. távirata.) A krétai ügyben Anglia külügyminisztere hozzájárult G o l u c h o v s z k y osztrák-magyar és M u r a v i e v orosz külügyminiszter javaslataihoz. Olaszország és

Franciaország hozzájárulását mára biztosra veszik. Ha meg lesz az egyetértés, a szultántól átengedni kérik Kréta paczifikálásának munkáját. Egyben felszólítják a szultánt, hogy hagyja abba a török csapatok mozgósítását. Mihelyt a szultán mindenhez hozzájárul, azonnal megküldik Görögországnak az ultimátumot.

A görög kamarából.

Athén, február 25. (Saját tud. távirata.) A képviselőház tegnap ülést nem tartott, mivel a miniszterek mind elutaztak. Az eset sok kommentálásra adott okot. Delyannis miniszterelnök ma minisztertanácsot hívott össze a pénzügyminiszteriumban, hol a nagykövetekek is jelen voltak. A tanácskozás eredménye még ismeretlen.

A görög nép a király mellett.

Budapest, febr. 25. (Saj. tud. táv.) Athénből sürgönyzik, hogy a görög király és kormánya állítólag kijelentette, miszerint a már megtett intézkedésektől nem léphetnek vissza és ebben egész Görögország támogatja őket.

Az orosz trónörökös elutazása.

Budapest, febr. 25. (Saj. tud. táv.) Patrásból sürgönyzik, hogy György orosz trónörökös nagyherceg ma a »Sarnitza« nevű hajón elutazott.

KÖZGAZDASÁG.

Uj méhészeti szakművek.

(Közl: Mártonfalvi.)

(Folyt. és vége.)

Midőn Pliniusnál olvassuk, hogy már Róma virágzásának korában is, többen visszavonulva az emberi társaságtól, a méhek tenyésztése és munkálkodása fölött csendes szemlélődésbe merültek: hogy Solisi Aristomachus 58 évig csak a méheknél élt, Philiscus Thasius pedig — ki ezért Agrárius melléknevet nyert — a méhekben talalta minden gyönyörűségét; magunk előtt látva a világtalan Huber példáját is, a ki nem fakadt panasza, hogy nem látja a kék eget, a napot, a virágok tarka szőnyegét és semmit abból, mi a szemet kápráztatja és a minék a szív örül, mert a méhekben oly hathatós vigasztalást talált, hogy megbékül sorsával, sőt boldog is tudott lenni: mi, a kik évek óta foglalkozunk a méhekkal és naponta új örömet találunk bennünk, érezzük, hogy ez még a jelen — materiális felfogásu — korban sem volna lehetetlen.

Ugy látszik van valami igaz abban, hogy a méhek beleépítkeznek a velők foglalkozó ember szívébe s örökre ott maradnak, mert a ki közelebbről megismerkedett és megbarátkozott a méhekkal, soha többé nem képes tőlük megválni.

Nem esoda tehát, ha világhírű tudósok is érdemesnek találták arra, hogy velők érdemlegesen foglalkozzanak, vagy, hogy némelyek éppen egész életüket erre szánták; sőt csak természetesen találhatjuk azt is, hogy a nagy Swammervammot annyira meghatotta a teremő mindenhatósága és végtelen bölcsessége, amit a méhek alkotásában és csodásan berendezett világában látott, hogy ájtatos fohászkodások közt jegyezte fel vizsgálatainak eredményét; midőn pedig bevégezte classicus munkáját, letette tollát, műszereit és visszavonult önmagába, abban a meggyőződésben, hogy feldolgozásra méltóbb tárgyat immár hasztalan keresne.*

Hogy a tudósvilágnak ily nagy érdeklődése nem maradhatott eredmények nélkül, az természetes: így történt, hogy fontos szerep jött a méheknek a tudomány fejlődése körül is, mert nem egy törvénye van a természetnek,

amelynek felledezésére egyenest a méhek vezették az embert is sok olyan, a melynek hiteltétését szintén a méheknek köszönhetjük.

De előkelő helyet foglaltak el a méhek már a legrégebb időtől kezdve a közéletben is; a keresztény vallás pedig különös pártfogásába vette őket; mert, ha már azért is, hogy Keresztelő Szt. Jánosnak és a feltámadt Krisztusnak táplálékot adtak s azóta a hiveknek bőjti eledelt, az oltárra pedig égő áldozatul viaszt szolgáltatnak, nagy tiszteletben részesültek: psychicus sajátságaik, a keresztény vallással megegyező erkölcsük a megszentelt állatok sorába emelték őket. Szent Ambrus püspökben különös védő szentet nyertek és szigorú törvények oltalma alá helyeztettek, uralkodók választották őket jelvényül, sőt maga a keresztény kath. egyház is a méhek társadalmához hasonlította magát.

Akik pedig a méhészet nemes szenvedélyének nem áldoznak, merítsék belőle azt a magas és elévülhetlen szellemi élvezetet, melyet a természet, ez örök időkre alkotott hatalmas gépezet mindég romboló és újból alkotó, örökkön egyforma és mégis a legváltozatosabb működésének nagyszerű látványa nyújt. Kezdvé a sphäráktól, hol roppant világok és egész naprendszerek pályáznak szédületes sebességgel végtelen utjaikon, — legkisebb por szemig, mely a földre hull, de el nem vész, sőt megmarad az energia is, a melylyel földet ért: egyenlően érdekes, egyenlően tanulságos itt minden és egyenlően felkelti bennünk a vágyat, hogy megismerjük a láthatatlan kezét, mely e csodás gépezetet alkotta és igazgatja.

És utolsó lapja a nagyszabásu mű elméleti részének így hangzik:

»Ime a méh és világa.

Önálló világ egy kis szekrényben; világ, melyet magunk elé állíthatunk, szédszedhetünk legapróbb részleteiben megvizsgálhatunk, láthatunk mindent, ami történi benne, de teljesen ki nem tanulmányozhatunk.

Bámulattal állunk e csodás kis világ és titokzatos lakója előtt, mely méltóvá tette magát, hogy minden szépek és jónak symbolum legyen és a mely ezenkívül jelképe a rejtvénynek, maga is a legnagyobb lélektani rejtvény. Egy állat, melyet oktalannak nevezünk, értelmi tehetségeit azonban nem merjük kétségbe vonni; egy lenézett kis rovar, melyet nem ösztönöz sem önérdék, sem hiúság, sem jutalom, sem dicsőség; mely nem ismer élvezetet és nem tudja, mi a családi öröm, sőt rövid élete után sem remél semmit és nem fél semmitől: úgy cselekszik, mint a legemelkedettebben gondolkozó ember, fájának fenntartásáért súlyos kötelességeket teljesít, dolgozik, fárad, gyűjt szakadatlanul, mellette él takarékosan és végre saját életével együtt a közjóak áldoz fel mindent!

Ugyancsak a szellemi tulajdonságok, melyek az emberi társadalomban is a legmagasabb személyi és polgári erénynek tekintettek, melyek biztosítják magának a társadalomnak fennállását.

Hol van a bölcs, a ki e rejtvényt megfejtse? ki az, aki megtudná mondani: vajjon a család és hazaszeretet, az összetartás, kötelességérzet, szorgalom, kitartás, rendszeret, takarékoság, áldozatkészség és mind az, a mit szebb tulajdonságnak, személyi vagy polgárerénynek nevezünk, az istenség által belénk oltva születnek-e velünk; vagy pedig meg kell nyugodnunk abban, hogy mindezek az emberknél és állatoknál a társadalmi együttélés folyamában szükségképen fejlődtek ki?

Bármily legyen is azonban erre a felelet, bizonyos az, hogy a méheknél oly társadalmi erények jelentkeznek, melyeket az emberek lélektani motívumok alapján gyakorolnak.

A mi pedig a legesodálatosabb, az, hogy a méhek nem önmagukért, sem nem közvetlen leszármazóikért, hanem egy eszme, a társadalom érdekében küzdenek, fáradoznak, holt e társadalom fennállását tulajdonképen a növényvilág követeli; maguknak a méheknek az életben semmi boldogságuk, azontul pedig semmi kilátásuk nincsen; születnek önkénytelen, élnek örömtelen, dolgoznak szüntelen, meghalnak jutalmazatlanul és elvegyülnek a föld porával nyomtalanul.

És mégis, napról-napra újra kezdik és folytatják ezt százszázmillió éveken át, az idők végeig, a míg csak tavasz következik a télre s ébredő természet munkába szőlítja fáradhatatlan bajtársunkat, ingyenes napszámunkat — a méhet.

Az érdeklődők kedvéért ideiktatom e nagy méhészeti munka fő fejezeteit: Természetrész; Leiró boncztan; Boncz- és élettan; Rendtelenségek; A méhek különféle fajai, válfajai és változatai; A mézelő méh hazája és földrajzi elterjedése; Lélektani rész; A méhek életszükségei; A méhek termékei; Szokástani rész (Ethologia); A méhesaládok természetes szaporodása; Kártani rész (Pathologia); Az alsóbb rendű gombafélék a méhek világában; A négy utolsó dolgok; A méhek ellenségei. — Megrendelhető Wiedner József méhészeti főtákaránál Kolozsvár (Hosszu u. 22.) Ára a két kötetnek füzve 6 frt, kötve 8 frt.

Az eladásulási orvoslása. A német mezőgazdasági tanács legutolsó üléseinek egyikében Sering tanárnak indítványát tárgyalta és fogadta el, mely szerint azon a nyomorúságon, melybe kiterjedt vidékek mezőgazdasága jutott, a földbirtok terhein szükséges állami uton is segíteni. A terhetől mentesítendő birtokra nézve jövőben az eladásulási határa korlátoztassék, azaz a tulajdonos ne terhelhesse in infinitum birtokát. Ennek kapcsán Sering kifejti, hogy ha egyes gazdák jól érzik is magukat, a többség hanyatlak. A válság néhány évtizeden keresztül minden valószínűség szerint tartani fog s a buzaárak emelkedése egy emberöltő előtt aligha következik be. Sok gazdára nézve már nincs más menekvés a birtok eladásán kívül. A mai agrárjog jellemző vonása a kapitalisztikus érdekek ápolása, eredménye a földbirtok mobilitációja, a földbirtok eladásulása. A porosz földbirtok terhe évenként 200 millió márkával szaporodik, mi a ma érvényes agrárjog szomorú eredménye. Ezen a buza árak emelkedése sem birna segíteni. Adjon az állam kamat nélküli kölcsönöket a jelzálogintézeteknek s azok aztán olcsó százalékon nyújtva a hitelt, fölsegíthetik a birtokost. Az agrárjogot azonban módosítani kell, különben ugy a kis, mint a nagy birtokost elnyeli az ingó tőke hatalma. Elképzelhetjük milyen dolognak kell Németországban történni, mikor már a tudós és higadgt megfontolásu tanárok is ilyen kijelentéseket tesznek, ilyen radikális rendszabályokat követelnek s titkos kormánytanácsosok, sőt miniszterek helyeslik ezeket a kívánságokat.

Európai vámunió és bórzerreform. Az osztrák mezőgazdasági egyesület átiratot intézett az Országos Magyar Gazdasági egyesülethez, melyben a tengerentúli termeléssel szemben létesítendő európai vámunió, vagy legalább psztrák-magyar vám védekezés iránt ismételt agitációhoz való csatlakozásra hívja fel az egyesületeket. Ezenkívül a bórzerhatáridő üzlet eltörlését, illetve erős megadóztatását óhajtják az osztrák gazdák. Az osztrák átiratot az O. M. G. E. közgazdasági szakosztálya e hó 20-án tartandó ülésén fogja tárgyalás alá venni. Ami a vámunió eszméjét illeti, mely már az ősi nemzetközi kongresszuson általános pártolásra talált, természetesen a magyar gazdák hozzájárulását is megnyeri. Nem kevésbé az osztrák-magyar agrárvédelem eszméje is. A gabonahatáridő üzlet teljes eltörlése nem talál pártra a magyar gazdák körében s ezen a téren a magyar gazdák közönség csak a bórze erőlyes reformálására szorítkozik. A bórzeadó Ausztriában meg van s így az osztrák átirat csak annak fokozását óhajtja. Magyarországon pedig törekedni fog a gazdatársadalom a bórzeadó lét-sítésére. A gazdasági egyesület az e hó 20-án tartandó ülésén fog álláspontot foglalni e kérdésekben s mint értesülünk, az osztrák átiratot még a valutakérdésben hozandó esetleges határozatokkal fogja kibővíteni.

* Swammerdam: Bibel d. Natur.

Terménytőzsde.

Budapest, február 25.

B u z a ősze, bácskai	7.85
» ősze, északi	7.36
» október-novemberre, bácskai	6.55
» okt.-nov.-re északi	3.85
R o z s ősze bácskai	10.95
R o z s ősze, északi	7.07
T e n g e r i, okt.-nov.-re, bácskai	7.37
» okt.-nov.-re, északi	6.57

Bécs, február 25.

B u z a tiszai	8.75-0.-
» bányási	8.20-0.-
» bácskai	8.34-0.-
» szokványáru ősze	0.-0.-
B u z a szokványáru tavaszra	7.01-0.-
R o z s tiszavidéki	4.15-0.-
» szokványáru ősze	6.54-0.-
» szokványáru tavaszra	6.53-0.-
T e n g e r i magyar	6.40-0.-

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. febr. 25-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.50
Magyar koronajárdék	98.75
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	122.50
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.-
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	121.-
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.25
Italmérési jog megváltási kötvény	100.50
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.-
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	149.-
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	137.50
Osztrák járadék papirban	100.75
Osztrák járadék ezüstben	123.-
Osztrák járadék aranyban	123.-
Tsztrák korona járadék	110.20
1860. osztrák államsorsjegyek	141.50
Osztrák magyar bankrészvény	945.-
Magyar hitelbank részvény	392.-
Osztrák hitelintézeti részvény	359.-
Osztrák-magyar államvasúti részvény	841.26
20 frankos arany (Napoléondor)	9.52
Német birodalmi márka	58.72 1/2
London vista	119.95
Páris vista	47.65
20 márkás arany	11.74

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Butorvásárlók figyelmébe!

Van szerencsém a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani *saját műhelyemben készült*

kész butoraimat,

u. m. hálószoba, ebédlő és irodai teljes berendezéseket, melyek a **legjobb kivitelben, felelősség mellett** és a

legjutányosabb árakat

számítva folyton készletben vannak.

Bármily e szakmába vágó megrendelések a **legjobb és legújabb kivitelben** elfogadtnak.

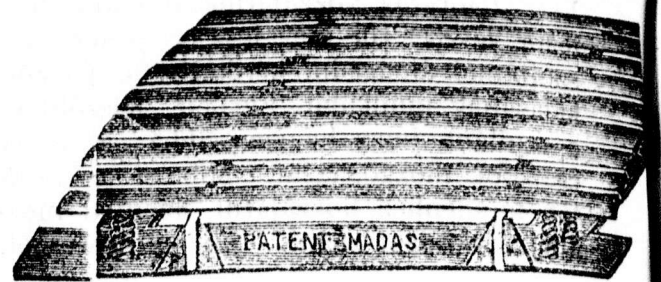
Teljes tisztelettel

HERCZEGH VINCZE,

asztalos

Nagy-Teleky-utcza 447. szám.

257 10-20

Az egészségre fontos a szabadalmazott egészségi ruganyos ágy betét.

A berlini és genfi egészségi kiállításon a nagy arany-éremmel lett kitüntetve.

Ezen szalmazsák-pótló ruganyos ágybetét fölülmul minden ágybetétet, mivel a ruganyosság nemcsak a derék alatt, hanem a test egész hosszába egyaránt működik, így a test egészen egyenesen nyugszik, miáltal a *vérkeringést jótékonyan elősegíti.*

1 drb ára 90 cz. szélességig 4 frt 50 kr.

90 cz.-tól 100 cz-ig . . . 4 frt 80 kr.

Megrendelhető

MADAS LAJOSNÁL

Nagyváradon.

A méret 1 vagy 2 czmrel kevesebbre veendő, hosszában és szélességében mint az ágy belmérete.

47-2-12

Uj üzlet! a „GOMBKIRÁLY”-hoz! Uj üzlet!

Gzillér Imre és Társa
rövidáru-üzlete Bazár-szoros és Bémer-tér sarkán (Mayr-ház.)

Előzékeny és pontos kiszolgálás!

Van szerencsénk becses tudomására hozni, hogy **Nagyváradon** Olaszi Bazárszoros és Bémer-tér (Mayr-házban)

rövidáru és divatkereskedést

nyitottunk.

A fővárosban éveken át szerzett tapasztalataink jó hírnevünk és a rendelkezésünkre álló alap feljogosítanak azon reményre, hogy tisztelt vevőink kívánságait pontosan s a legmúltányosabban teljesíthessük.

Mi teljes igyekezettel azon leszünk, hogy megelégedésüket minden tekintetben kiérdemeljük.

Egyedüli főraktár **Ludwig József** römerstadti vászon-áru gyárából.

Dus választék mindennemű kézimunkákban.

Kiváló tisztelettel

GZILLÉR IMRE és TÁRSA.

Kötött harisnya és lábtyű a híres 6 szálú „Hausfrauen-Garn”-ból.